

Justitieutskottets yttrande

1981/82: 1 y

över motioner om skatteprocessen

Till skatteutskottet

Inledning

Under den allmänna motionstiden år 1981 väcktes motion 1980/81:1172 av förste vice talmannen Ingegerd Troedsson (m) om förenklad handläggning av skattemål och motion 1980/81:1542 av Stig Josefson m. fl. (c) om rationalisering av skatteprocessen. Motionerna hänvisades till skatteutskottet.

Den 26 maj 1981 beslutade skatteutskottet att inhämta yttrande över motionerna från domstolsverket, riksskatteverket, kammarrätten i Göteborg samt länsrätterna i Stockholms län och Malmöhus län. Skatteutskottet beslutade vidare att anhålla om yttrande från justitieutskottet över motionerna och remissyttrandena i vad avser frågor rörande länsrätterna.

I motion 1172 hemställs att riksdagen som sin mening ger till känna vad som i motionen anförts om behovet av enklare handläggning av skattemål som gäller flera län. I motionen anfördes att den som inte är nöjd med taxeringsnämndens beslut i vissa fall kan behöva anföra besvär hos två länsrätter, nämligen om han anför besvär över både den kommunala och den statliga inkomsttaxeringen och förvärvskällan ligger i annat län än det där han är bosatt. Motionären påpekar vidare att en och samma fråga kan komma att behandlas vid fler än två länsrätter om förvärvskällan innehas av flera skattskyldiga. Den beskrivna ordningen skapar enligt motionären dubbelarbete och medför risk för skiljaktiga bedömningar. Till jämförelse pekar motionären på bestämmelsen i 4 § förordningen (1977:937) om kammarrätternas domkretsar m. m. som möjliggör sammanföring till en kammarrätt av mål som anhängiggjorts i mer än en kammarrätt om målen gäller samma förvärvskälla eller på annat sätt har nära samband med varandra. Motionären ifrågasätter om inte lämpligen en liknande bestämmelse borde finnas på länsrättsstadiet.

I motion 1542 föreslås att riksdagen hemställer att regeringen framlägger förslag till förändringar av skatteprocessen i enlighet med vad som framförts i motionen. Motionärerna skisserar tre förslag i syfte att påskynda skatteprocessen och minska skattebyråkratin. (1) Enligt motionärerna bör taxeringsintendenten få rätt att i uppenbara fall komma överens med den skattskyldige om ändring i taxeringen. (2) Taxeringsintendenten bör vidare få rätt att slutligt avgöra mål, i vilka det omtvistade skattebeloppet understiger viss beloppsgräns, t. ex. 500 kr. (3) Vidare bör återinföras en tidsgräns, inom vilken länsrätten skall ha avgjort ett mål (s. k. stupstock).

Utskottet

Fråga om effektivisering av skatteprocessen har på senare tid aktualiserats i skilda sammanhang.

Sålunda har justitiedepartementet under sommaren 1980 genom en enkät till kammarrättspresidenterna och länsrättslagmännen sökt fånga upp olika uppslag för att förenkla skatteprocessen. Enkätsvaren övervägs f. n. inom justitie- och budgetdepartementen (se prop. 1980/81:100 bilaga 5 s. 60).

I prop. 1980/81:69 har chefen för budgetdepartementet erinrat om dessa överväganden samt tillfogat att mer ingripande åtgärder lämpligen bör övervägas inom ramen för en grundlig översyn, som han får återkomma till i ett senare sammanhang.

I juni månad 1981 har riksskatteverket till regeringen (budgetdepartementet) överlämnat en inom verket upprättad rapport – "Förenkla taxeringsprocessen!" I rapporten tas upp problemen med de långa tiderna vid behandling av besvär och de höga kostnaderna för verksamheten. I syfte att åstadkomma förenklingar och besparingar lämnas olika förslag till ändrade besvärregler. Bl. a. föreslås ändringar beträffande former och tidpunkter för ändring av enklare taxeringsfrågor.

I rapporten uttalas (s. 216) att det med utgångspunkt i den av justitiedepartementet år 1980 genomförda enkätundersökningen och i materialet i rapporten torde föreligga ett tillräckligt underlag för att inleda den av chefen för budgetdepartementet förutskickade större översynen av taxeringsprocessen.

Riksskatteverkets rapport har remissbehandlats. Resultatet av justitiedepartementets enkätundersökning samt rapporten och remissvaren över den övervägs enligt vad justitieutskottet inhämtat f. n. inom regeringskansliet med sikte på att direktiv för den förutskickade översynen av skatteprocessen skall kunna meddelas under hösten 1981.

Vad gäller förslaget i motion 1172 delar justitieutskottet den under skatteutskottets remissbehandling uttalade uppfattningen att fördelar skulle kunna uppnås om skattemålen i länsrätterna kunde handläggas på motsvarande sätt som i kammarrätterna enligt 4 § förordningen (1977:937) om kammarrätternas domkretsar m. m. Emellertid rymmer frågan – såsom också framgår av remissvaren – åtskilliga tekniska och andra praktiska svårigheter, och saken måste enligt justitieutskottets uppfattning närmare utredas innan riksdagen kan ta ställning till motionsönskemålet. Utskottet utgår från att spørsmålet kommer att uppmärksammas i anslutning till den aviserade översynen av skatteprocessen. Någon åtgärd från riksdagens sida till följd av motionen påkallas enligt justitieutskottets mening inte.

Även förslagen i motion 1542 gäller frågeställningar som aktualiseras vid en översyn av skatteprocessen. Justitieutskottet ställer sig positivt till det intresse som bär upp motionsönskemålet – rationalisering av skatteprocessen med bibehållet krav på rättssäkerhet – men vill inte föregripa resultatet av en

sådan översyn och avstår från att göra en närmare bedömning av de skilda förslagen. Utskottet vill dock – i linje med vad som framkommit under skatteutskottets remissbehandling – uttala viss tveksamhet inför förslagen i motionen, särskilt tanken att återinföra bestämmelser om s. k. stupstock i skatteprocessen. En återgång till en sådan ordning synes inte vara förenlig med förvaltningsrättsreformens syfte att öka den enskildes rättssäkerhet i förvaltningsprocessen. Under hänvisning till det förestående utredningsarbetet anser justitieutskottet att det saknas anledning till någon riksdagens åtgärd till följd av motion 1542.

Sammanfattningsvis anser justitieutskottet att skatteutskottet bör avstyrka bifall till motionerna.

Stockholm den 10 november 1981

På justitieutskottets vägnar

BERTIL LIDGARD

Närvarande: Bertil Lidgard (m), Lisa Mattson (s), Åke Polstam (c), Hans Petersson i Röstånga (fp), Arne Nygren (s), Björn Körlof (m), Lilly Bergander (s), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Göte Jonsson (m), Helge Klöver (s), Ella Johnsson (c), Karl-Gustaf Mathsson (s), Bonnie Bernström (fp) och Stina Eliasson (c).

